

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.03.1963, sp. zn. 7 Tz 6/63, ECLI:CZ:NS:1963:7.TZ.6.1963.1

Číslo: 36/1963

Právní věta: Závěr, že tr. čin byl spáchán za okolností podmiňujících použití vyšší tr. sazby a současně uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici vyšší tr. sazby s poukazem na výjimečné okolnosti případu (§ 40 odst. 1 tr. zák.) se vzájemně logicky vylučují vzhledem k ust. § 88 tr. zák. Výjimečné okolnosti případu (§ 40 odst. 1 tr. zák.) se rozumí takové okolnosti, které spoluurčují stupeň nebezpečnosti tr. činu pro společnost. Pod mimořádné poměry pachatele nutno podřadit ty okolnosti, které nemají přímý vztah k spáchanému tr. činu a které proto nebudou hodnoceny z hlediska stupně nebezpečnosti tr. činu pro společnost. Kde tr. zákon ve zvláštní části nedovoluje uložit trest nápravného opatření, je uložení tohoto trestu nepřípustné i tehdy, kdyby soud ve smyslu ust. § 40 tr. zák. shledal podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici tr. sazby zákonem stanovené.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.03.1963

Spisová značka: 7 Tz 6/63

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Nápravné opatření, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Spolupachatelství, Ukládání trestu, Zákaz činnosti

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3

§ 125

§ 238 141/1961 Sb. § 58

§ 272

§ 367

§ 40

§ 43

§ 44

§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Novém Jičíně byli obžalovaní U., P. a CH. uznáni vinnými trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., kterého se jako spolupachatelé dopustili tím, že dne 8. července 1962 vylomili vrata do dvorku domu R. s úmyslem vykonat násilí na Z. a když ho nedostihli, rozbili okna a skleněné výplně dveří obytného domu.

Obžalovanému U byl za to uložen podle § 238 odst. 2 tr. zák. nepodmíněný trest odnětí svobody na jeden rok, obžalovaným P. a Ch. podle téhož ustanovení za použití § 40 tr. zák. s přihlédnutím k § § 43 a 44 tr. zák. trest nápravného opatření a to prvému v trvání 6 měsíců se srážkou 20 procent z odměny náležející mu za práci, druhému 3 měsíce s toutéž srážkou.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu uvedený rozsudek jako nezákonný ve výroku o trestu, pokud se týče obžalovaných P. Ch, zrušil a okresnímu soudu v Novém Jičíně přikázal, aby tuto trestní věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Předseda Nejvyššího soudu ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. podal stížnost pro porušení zákona, v níž dokazoval, že okresní soud tím, že obžalovaným uložil podle § 43 odst. 1 tr. zák. a za použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. trest nápravného opatření, porušil zákon.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. na podkladě stížností pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a to v rozsahu, týkajícího se obžalovaných P. a CH. a shledal, že zákon porušen byl.

Skutková zjištění okresního soudu jsou správná, neboť mají plnou oporu ve výsledcích vyšetřování. Okresní soud z nich vyvodil i správné právní závěry o vině. Zákon byl však porušen ve výroku o trestu týkající se obžalovaných P. a Ch.

Podle § 43 odst. 1 tr. zák. trest nápravného opatření může soud uložit pouze v případě, že tento zákon ve zvláštní části uložení tohoto trestu dovoluje a jestliže vzhledem k osobě pachatele a možnosti jeho nápravy uložení trestu odnětí svobody k dosažení účelu trestu není třeba.

Ve zvláštní části trestního zákona ustanovení § 238 tr. zák. o trestném činu narušování domovní svobody však je dovoleno uložit trest nápravného opatření pouze tehdy, je-li činnost pachatele kvalifikována podle odst. 1 tohoto ustanovení. Jde-li však o takovou činnost, že ji nutno vzhledem k ustanovení § 88 tr. zák. posuzovat podle odst. 2 písm. a) nebo b) tohoto ustanovení (jako tomu je i v daném případě), připouští zákon jen uložení trestu odnětí svobody na jeden rok až pět let, jehož výkon ovšem může být za podmínek uvedených v § 58 a násl. tr. zák. podmíněně odložen.

Z toho nutno učinit závěr, že tam, kde trestní zákon ve zvláštní části nedovoluje uložit trest nápravného opatření, tento druh trestu nelze uložit ani v tom případě, jestliže by soud ve smyslu ustanovení § 40 tr. zák. shledal jinak podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby zákonem stanovené.

V tomto směru porušil tedy okresní soud zákon v ustanovení § 43 odst. 1 a § 238 odst. 2 tr. zák.

Okresní soud použil u obou těchto obžalovaných při úvaze o trestu ustanovení § 40 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, aniž však použití tohoto ustanovení odůvodnil. V souvislosti s tím pak neodůvodnil ani to, proč právě trest nápravného opatření považuje z hledisek individuální a generální prevence za přiměřený. Podle § 125 tr. ř. mimo jiné musí být z odůvodnění rozsudku patrné, jakými právními úvahami se soud řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona nejen v otázce viny, ale i trestu a že je třeba odůvodnit všechny výroky rozsudku. Jestliže okresní soud použití ustanovení § 40 tr. zák. a uložení trestu nápravného opatření rádně neodůvodnil, porušil zákon i v ustanovení § 125 tr. ř.

Bude proto povinností okresního soudu, aby v novém řízení uložil oběma obžalovanými tresty ve shodě s uvedenými zákonnými hledisky. Při tom se však okresní soud bude musit zvláště zabývat i otázkou, je-li vůbec u obžalovaných možno při výměře trestu odnětí svobody použít ustanovení § 40

odst. 1 tr. zák. Jde totiž o otázku vzájemného vztahu ustanovení § 88 tr. zák. a ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák.

Podle § 88 tr. zák. se okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje nebezpečnost trestného činu pro společnost. Z jakých hledisek, popřípadě jakými okolnostmi je určován stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost, je uvedeno v § 3 odst. 4 tr. zák.

Výjimečnými okolnostmi případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. se rozumí takové okolnosti, které spoluurčují stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost (se zřetelem na § 3 odst. 4 tr. zák.), na rozdíl od mimořádných poměrů pachatele uvedeným rovněž v § 40 odst. 1 tr. zák. jako další důvod mimořádného snížení trestu odnětí svobody. Pod mimořádné poměry pachatele nutno podřadit ty okolnosti, které nemají přímý vztah k spáchanému trestnému činu a které proto nebudou hodnoceny z hlediska stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost (např. rodinné poměry pachatele, jeho zdravotní stav apod.).

Vzhledem k tomu závěr, že trestný čin byl spáchán za okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby a současně uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici vyšší trestní sazby s poukazem na výjimečné okolnosti případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. se vzájemně logicky vylučují. Nelze totiž vyslovit, že stupeň nebezpečnosti spáchaného trestného činu pro společnost je tak vysoký, že uložení trestu odnětí svobody v základní sazbě nepostačuje, a zároveň vyslovit, že vzhledem k výjimečným okolnostem případu majícím vliv na stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 40 odst. 1 tr. zák.) je použití vyšší trestní sazby pro pachatele nepřiměřeně přísné. K mimořádnému snížení trestu odnětí svobody za podmínek § 40 odst. 1 tr. zák. může dojít tam, kde přesto, že stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost je podstatně zvýšen, mimořádné poměry pachatele, tj. okolnosti ležící mimo okruh stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost, snížení trestu odnětí svobody umožňují.

Okresní soud bude tedy moci obžalovaným snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby jen v tom případě, jestliže u nich shledá mimořádné poměry, svědčící v jejich prospěch ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., které nemají vliv na stupeň nebezpečnosti pro společnost.